

Sygn. akt IV Pa 79/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2017r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Bogusław Łój spr

Sędziowie : Sędzia SO Katarzyna Kijowska

Sędzia SR del Ewa Niezabitowska

Protokolant : st.sek.sąd.B. B. (1)

po rozpoznaniu w dniu **12 września 2017r. w Zielonej Górze**

na rozprawie

sprawy z powództwa: **M. B. (1), T. H. (1), D. J. (1), R. K. (1), K. N. (1), B. N. (1), K. Ł. (1), J. K. (1) i A. W. (1)**

przeciwko (...) **Szpitalowi S. P. Zakładowi Opieki Zdrowotnej w N. S.**

o uznanie wypowiedzeń umów o pracę za bezskuteczne i o odszkodowania

na skutek apelacji powodów: **T. H. (1), D. J. (1) R. K. (1), K. N. (1), K. Ł. (1) oraz apelacji pozwanego**

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowej Soli (...)

z dnia 4 stycznia 2017r. ((...))

I. oddala apelacje,

II. zasądza od pozwanego tytułem zwrotu poniesionych kosztów procesu za instancję odwoławczą na rzecz powoda A. W. (1) kwotę 120 zł,

III. odstępuje od obciążania powodów: T. H. (1),

D. J. (1), R. K. (1), K. N. (1) i

K. Ł. (1) kosztami procesu za instancję odwoławczą.

SSO Katarzyna Kijowska SSO Bogusław Łój SSR del Ewa Niezabitowska

Sygn. akt IV Pa 79/17

UZASADNIENIE

W pozwach skierowanych przeciwko pozwanemu (...) Szpitalowi S. P. Zakładowi Opieki Zdrowotnej w N. S. powodowie: M. B. (1), T. H. (1), D. J. (1), R. K. (1), K. N. (1), J. Z. (1) i K. Ł. (1) domagali się uznania za bezskuteczne wypowiedzeń warunków umowy o pracę, dokonanych wobec powodów w dniach 25, 26 i 27 kwietnia 2016 r.

Powodowie: A. W. (1), B. N. (1) i J. K. (1) domagali się natomiast uznania za bezskuteczne definitywnych wypowiedzeń umów o pracę, dokonanych przez pozwanego w dniach 25, 26 i 27 kwietnia 2016 r.

Uzasadniając powództwa powodowie podali, że wskazana powodom przyczyna wypowiedzenia nie jest prawdziwa, rzeczywista i konkretna. W wypowiedzeniach pozwany wskazał jedynie, że ich przyczyną są zmiany organizacyjne zasad funkcjonowania szpitalnego oddziału ratunkowego, skutkujące likwidacją etatów, a także względy ekonomiczne. Tak określona przyczyna wypowiedzenia nie wyjaśnia przyczyn wypowiedzenia umów o pracę konkretnie każdemu z powodów. Ponadto zaproponowane powodom nowe warunki pracy nie mają żadnego oparcia w wewnętrznych przepisach prawa pracy obowiązujących u pozwanego.

Na podstawie art. 219 k.p.c. sprawy wszystkich powodów Sąd I instancji połączył do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Ponieważ powód J. Z. cofnął pozew, w zakresie roszczeń powoda J. Z. Sąd I instancji postępowanie umorzył.

W toku postępowania powodowie: B. N. i J. K. zmienili powództwa w ten sposób, że w miejsce roszczeń o uznanie wypowiedzeń za bezskuteczne wnieśli o zasądzenie odszkodowań z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia umów o pracę.

W odpowiedziach na pozwy pozwany (...) Szpital S. P. Zakładowi Opieki Zdrowotnej w N. S. wniósł o oddalenie wszystkich powództw w całości. W ocenie pozwanego wskazana każdemu z powodów przyczyna wypowiedzenia jest prawdziwa, rzeczywista i konkretna. W szczególności o konkretnym określeniu przyczyny wypowiedzenia stanowi powołanie się przez pozwanego na zmiany organizacyjne zasad funkcjonowania szpitalnego oddziału ratunkowego. Zmiany te polegają na powierzeniu realizacji zadań z zakresu ratownictwa medycznego podmiotom zewnętrznym w oparciu o umowy cywilnoprawne. Skutkiem tej reorganizacji jest likwidacja wszystkich etatów pracowniczych ratowników w zespołach wyjazdowych Szpitalnego O. R. (zwanego dalej (...)). W przeważającej mierze w sferze działalności leczniczej, którą prowadzi pozwany, ze względu na specyfikę usług medycznych realizacja zadań opiera się na kontraktach cywilnoprawnych. W oparciu o kontrakty usługi na rzecz pozwanego świadczą lekarze i pielęgniarki. Oczekiwania pracownika co do stabilności i nierozwiązywalności stosunku pracy nie mogą ograniczać pracodawcy w podejmowaniu racjonalnych rozwiązań organizacyjnych. Pracodawca ma swobodę kształtowania struktury organizacyjnej w sposób zapewniający jednostce najbardziej wydajną i finansowo racjonalną realizację zadań. Przeprowadzona w pozwanym reorganizacja szpitalnego oddziału ratunkowego bez wątpienia nie jest działaniem pozornym.

Wyrokiem z dnia 04.01.2017 r., sygn. akt (...), Sąd Rejonowy w Nowej Soli, (...), zasądził od pozwanego (...) Szpitala S. P. Zakładu Opieki Zdrowotnej w N. S. tytułem odszkodowania z art. 45 § 1 k.p. na rzecz powodów:

1. M. B. (1) kwotę 12.906,89 zł;
2. T. H. (1) kwotę 13.181,52 zł;
3. D. J. (2) kwotę 12.056,72 zł;
4. R. K. (1) kwotę 12.901,80 zł;
5. K. N. (1) kwotę 12.954,77 zł;
6. B. N. (1) kwotę 12.470,37 zł;
7. K. Ł. (1) kwotę 14.416,72 zł;
8. J. K. (1) kwotę 12.844,84 zł

- z ustawowymi odsetkami od dnia 04.01.2017 r. do dnia zapłaty (pkt I); przywrócił powoda A. W. (1) do pracy w pozwanym (...) Szpitalu S. P. Zakładzie Opieki Zdrowotnej w N. S. na dotychczasowych warunkach (pkt II); nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do określonych kwot w stosunku do poszczególnych powodów (pkt III); w zakresie roszczeń powodów o uznanie wypowiedzeń umów o pracę za bezskuteczne powództwa oddalił (pkt IV); zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt V); odstąpił od obciążania pozwanego kosztami sądowymi (pkt VI).

Sąd Rejonowy ustalił, że Pozwany (...) Szpital S. P. Zakładowi Opieki Zdrowotnej w N. S. jest zarejestrowany w Rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, prowadzonym przez Krajowy R. S. pod numerem (...) i funkcjonuje w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej.

Podstawowym elementem struktury organizacyjnej pozwanego jest tzw. „Pion działalności podstawowej”, który obejmuje:

1. oddziały chorób wewnętrznych;
2. pozostałe oddziały specjalności zachowawczych;
3. oddziały specjalności zabiegowych (w tej grupie oddziałów mieści się m.in. Szpitalny Oddział Ratunkowy);
4. Oddział Pomocy Doraźnej (w tym: Ambulatorium Ogólne, Zespół (...));
5. szpitalne jednostki zabiegowe i lecznicze i inne funkcjonalne;
6. Zespoły (...) – wyjazdowe;
7. Główną pielęgniarkę szpitala;
8. Dział Organizacji i (...);
9. psychologa.

W skład jednostki organizacyjnej o nazwie Zespoły (...) – wyjazdowe, wchodzi:

1. Zespół (...) – podstawowy;
2. Zespół (...) – podstawowy;
3. Zespół (...) – specjalistyczny;

Pozwany od wielu lat stosuje cywilnoprawne podstawy zatrudniania niektórych grup pracowników. W szczególności na cywilnoprawnych podstawach zatrudniani są lekarze, a także pielęgniarki.

Jedną z grup pracowniczych świadczących pracę w pozwanym są ratownicy medyczni, których status określa ustawa z dnia 8.09.2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Ratownicy medyczni świadczą pracę w różnych jednostkach organizacyjnych pozwanego (np. Zespoły (...) – wyjazdowe, Szpitalny Oddział Ratunkowy, Zespół (...), Dyspozytornia itd.). Do 2015 r. dominującą formą zatrudniania ratowników medycznych był stosunek pracy. W umowach o pracę wszystkich ratowników medycznych jako miejsce wykonywania pracy wskazany był „ (...) Szpital SP ZOZ N.”.

Wskazanie w umowach o pracę ratowników medycznych jako miejsca wykonywania pracy „ (...) Szpitala SP ZOZ N.” uwzględniło podstawowy cel działalności pozwanego, to jest zapewnienie ciągłości świadczenia usług medycznych.

Takie określenie miejsca wykonywania pracy umożliwiało kierowanie ratowników w miarę potrzeb do pracy w różnych jednostkach organizacyjnych pozwanego i z możliwości takich pozwany w praktyce korzystał.

Ratownicy medyczni świadczący na co dzień pracę w Zespołach (...) – wyjazdowych, w razie potrzeby byli kierowani do pracy w innych jednostkach organizacyjnych pozwanego bez powoływania się przez pozwanego na art. 42 § 4 k.p. Skierowania takie czasem miały charakter doraźny, a czasem planowany w tym sensie, że były ustalane w miesięcznych grafikach pracy opracowywanych przez pielęgniarkę oddziałową (...) B. B. (2). Skierowania najczęściej dotyczyły przeniesienia do zespołu transportu sanitarnego (...), Ambulatorium (...) lub Dyspozytorni (...), ale czasem obejmowały także inne jednostki organizacyjne pozwanego, w tym oddziały specjalności zachowawczych i zabiegowych. Również ratownicy medyczni pracujący na co dzień w innych jednostkach pozwanego byli doraźnie kierowani do pracy w Zespołach (...) – wyjazdowych.

Od 2012 roku kierownictwo pozwanego rozważało zmianę formy świadczenia pracy z umów o pracę na podstawy cywilnoprawne także w stosunku do zatrudnionych w pozwanym ratowników medycznych. O takich zamiarach ratownicy byli informowani podczas spotkań z kierownictwem pozwanego. Przedstawiając ratownikom wstępne założenia planowanej reorganizacji Dyrektor pozwanego informowała ratowników m.in. o tym, że nie będzie przymusu przejścia na kontrakt.

Począwszy od 2012 r. pozwany w coraz szerszym zakresie zaczął zatrudniać ratowników medycznych na cywilnoprawnych podstawach, nie dokonując zmian w zakresie podstawy prawnej świadczenia pracy przez dotychczas zatrudnionych ratowników. Cywilnoprawną podstawę zatrudnienia stanowiły wówczas umowy zlecenia.

W dniu 1.06.2015 r. Dyrektor pozwanego ogłosiła konkurs ofert dla osób prowadzących działalność gospodarczą na świadczenie usług medycznych jako ratownik medyczny z uprawnieniami do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych w zespołach wyjazdowych ratownictwa medycznego i (...) z terminem zawarcia umów na okres od 1.07.2015 r. do 30.06.2016 r.

Na podstawie tego konkursu zostało wyłonionych 12 oferentów.

W dniu 5.01.2016 r. Dyrektor pozwanego ogłosiła konkurs ofert dla osób prowadzących działalność gospodarczą na świadczenie usług medycznych jako ratownik medyczny z uprawnieniami do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych w zespołach wyjazdowych ratownictwa medycznego i (...) z terminem zawarcia umów na okres od 1.02.2016 r. do 31.12.2017 r. Na podstawie tego konkursu zostało wyłonionych 6 oferentów.

W dniu 18.03.2016 r. Dyrektor pozwanego ogłosiła konkurs ofert dla osób prowadzących działalność gospodarczą na świadczenie usług medycznych jako ratownik medyczny z uprawnieniami do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych w zespołach wyjazdowych ratownictwa medycznego i (...) z terminem zawarcia umów na okres od 1.05.2016 r. do 30.04.2018 r.

Na podstawie tego konkursu zostało wyłonionych 9 oferentów.

W dniach 24-27 kwietnia 2016 r. pozwany wypowiedział powodom: M. B. (1), T. H. (1), D. J. (1), R. K. (1), K. N. (1), J. Z. (1) i K. Ł. (1) warunki umów o pracę, a powodom: A. W. (1), B. N. (1) i J. K. (1) umowy o pracę. W pismach wypowiadających umowy o pracę i warunki pracy pozwany wskazał, że przyczyną wypowiedzenia są „zmiany organizacyjne zasad funkcjonowania szpitalnego oddziału ratunkowego w (...) Szpitalu (...) w N. S., skutkujące likwidacją etatów, a także względy ekonomiczne”.

O tym którzy powodowie otrzymają wypowiedzenia definitywne, a którzy zmieniające, zdecydowała kierownik działu służb pracowniczych i płac pozwanego – I. R.. Ani I. R., ani nikt inny z kierownictwa pozwanego, nie wskazał powodom kryteriów, według których kwalifikacja została przeprowadzona.

Poza powodami wypowiedzenia warunków umów o pracę otrzymali także pozostali ratownicy świadczący w tym czasie pracę w Zespołach (...) – wyjazdowych (z wyjątkiem M. S., który z dniem 1.06. 2016 r. w trybie porozumienia stron

przeszedł do pracy na karetkce ogólnej i transportowej (...), ale osoby te nie złożyły odwołań od wypowiedzeń do sądu pracy.

Na moment wypowiedzania powodom umów o pracę w Zespołach (...) – wyjazdowych, pracowało 16 ratowników zatrudnionych w ramach stosunku pracy i 18 ratowników zatrudnionych na kontraktach cywilnoprawnych. Poza Zespołami (...) – wyjazdowymi, w ramach stosunku pracy ratownicy medyczni byli w tym czasie zatrudnieni także w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym (A. B., J. L., K. K., A. K., A. G., K. D.), w Zespole (...) (M. H., A. M., M. M.), w Dyspozytorni.

Podstawę wymiaru ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy powoda M. B. stanowi kwota 4.302,30 zł, powoda T. H. kwota 4.393,84 zł, powoda D. J. kwota 4.018,90 zł, powoda R. K. kwota 4.300,60 zł, powoda J. K. kwota 4.281,61 zł, powoda K. Ł. kwota 4.805,57 zł, powoda K. N. kwota 4.318,26 zł, powoda B. N. kwota 4.156,79 zł, powoda A. W. kwota 4.873,34 zł.

Stan faktyczny sprawy Sąd I instancji ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, zeznań świadków oraz zeznań stron, odmawiając wiary zeznaniom świadków i stron jedynie w tym zakresie, w którym zeznania te były sprzeczne z treścią dokumentów.

Sąd Rejonowy zważył, że zgłoszone w niniejszej sprawie powództwa zasługiwały co do zasady na uwzględnienie, gdyż dokonane przez pozwanego względem powodów wypowiedzenia umów o pracę i wypowiedzenia warunków pracy, naruszają przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę w rozumieniu art. 45 § 1 k.p., a konkretnie naruszają art. 30 § 4 k.p.

Po pierwsze, w pismach wypowiadających umowy i warunki umów o pracę pozwany wskazał powodom nierzeczywistą przyczynę wypowiedzenia. W odpowiedziach na pozwy, a następnie w toku całego postępowania pozwany podawał, że rzeczywistą przyczyną wypowiedzenia powodom umów o pracę była reorganizacja jednej z jednostek organizacyjnych pozwanego, mianowicie Zespołów (...) – wyjazdowych, polegająca na likwidacji wszystkich etatów pracowniczych w tych zespołach i powierzeniu realizowania świadczenia usług medycznych w zespołach wyjazdowych podmiotom zewnętrznym – przedsiębiorcom, w oparciu o kontrakty cywilnoprawne.

Prezentowane w sprawie w toku postępowania przez pełnomocników pozwanego stanowisko, że Zespoły (...) - wyjazdowe stanowią odrębną komórkę organizacyjną funkcjonującą „w ramach” Szpitalnego Oddziału Ratunkowego jest jednak błędne, co wynika ze wskazanych przez Sąd Rejonowy zapisów Regulaminu Organizacyjnego. W konsekwencji brak jest jakichkolwiek podstaw do kwalifikowania Zespołów (...) - wyjazdowych jako jednostki organizacyjnej pozwanego, funkcjonującej „w ramach” Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. W świetle powyższych uwag wskazanie powodom w pismach wypowiadających umowy o pracę jako przyczyny wypowiedzenia zmian organizacyjnych zasad funkcjonowania Szpitalnego Oddziału Ratunkowego było wskazaniem powodom nierzeczywistej przyczyny wypowiedzenia.

Sąd I instancji omówił następnie stanowisko Sądu Najwyższego dotyczące warunków, jakie spełniać musi przyczyna rozwiązania umowy o pracę (art. 30 § 4 k.p.), by stwierdzić, że niewskazanie w piśmie wypowiadającym umowę o pracę przyczyny wypowiedzenia w ogóle, bądź wskazanie nierzeczywistej przyczyny wypowiedzenia w każdym przypadku stanowi o naruszeniu przez pracodawcę art. 30 § 4 k.p. Art. 30 § 4 k.p. wymaga bowiem oceny wypowiedzenia wyłącznie w granicach wskazanej pracownikowi przyczyny.

Poza wszystkim w okolicznościach niniejszej sprawy brak było podstaw do ustalenia, że przed dokonaniem wypowiedzeń pozwany w jakikolwiek inny sposób (poza treścią wypowiedzenia) skonkretyzował wobec powodów przyczynę wypowiedzenia, bądź że przyczyna ta była powodom znana z innych źródeł. Przeciwnie, ze zgodnych zeznań powodów - nie zanegowanych przeciwnymi dowodami zgłoszonymi przez pozwanego - wynika, że wypowiedzenia stanowiły dla nich zaskoczenie, gdyż byli przekonani, że celem organizowanych przez pozwanego konkursów na świadczenie usług z zakresu ratownictwa w Zespołach (...) – wyjazdowych, jest jedynie uzupełnienie kadry ratowników świadczących pracę w tych zespołach na podstawie umów o pracę, a nie całkowite wyeliminowanie zatrudnienia

w ramach stosunku pracy w tej jednostce organizacyjnej. Ze względu na takie przekonanie, nie stawali do kolejno ogłaszanych konkursów.

Sąd I instancji stwierdził ponadto, że nawet gdyby pozwany prawidłowo wskazał powodom przyczynę wypowiedzenia, to powództwa i tak co do zasady zasługiwałyby na uwzględnienie, gdyż wypowiadając powodom umowy o pracę i warunki umów o pracę pozwany naruszył art. 30 § 4 k.p. także w poniżej opisany sposób.

Pozwany zarzucał, że w związku z faktem, iż przeprowadzona w pozwanym reorganizacja skutkująca likwidacją etatów ratowników dotyczyła całego działu pod nazwą Zespoły (...) – wyjazdowe, pozwany nie miał obowiązku wskazywać jakichkolwiek kryteriów doboru do zwolnienia, czy wypowiedzenia warunków pracy. Pozwany podkreślał, że zgodnie z obowiązującym u niego Regulaminem organizacyjnym Zespoły (...) – wyjazdowe, stanowią odrębną komórkę organizacyjną, a reorganizacja dotyczyła likwidacji wszystkich stanowisk pracy pracowników zatrudnionych w tej komórce. O odrębności Zespołów (...) - wyjazdowych zdaniem pozwanego stanowi dodatkowo fakt, że działalność tych Zespołów jest realizowana i finansowana w oparciu o odrębną umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej - ratownictwo medyczne, zawieraną z właściwym wojewodą, a nie z oddziałem NFZ.

Zdaniem Sądu Rejonowego, podniesione przez pozwanego okoliczności nie stanowią o zgodności z prawem dokonanych wypowiedzeń.

Dla rozstrzygnięcia sprawy istotna była okoliczność, iż w stosunku do wszystkich pracowników zatrudnionych w pozwanym na stanowisku ratownika medycznego pozwany w umowach o pracę w identyczny sposób określił miejsce wykonywania pracy wskazując, że tym miejscem jest „ (...) Szpital SP ZOZ N. ”. Pozwany miał możliwość określenia w umowach o pracę miejsca wykonywania pracy przez ratowników medycznych inaczej, np. poprzez wskazanie jako miejsca wykonywania pracy nie całego zakładu pracy w znaczeniu przedmiotowym, ale dodatkowo poprzez wskazanie konkretnej jednostki organizacyjnej pozwanego, w której dany ratownik ma świadczyć pracę (np. Oddział Pomocy Doraźnej, Szpitalny Oddział Ratunkowy, Zespoły (...) – wyjazdowe, itd., zgodnie z nomenklaturą jednostek organizacyjnych, zawartą w Regulaminie organizacyjnym). Jak jednak wynika z zeznań Dyrektora pozwanego B. O., wskazanie w umowach o pracę zawieranych z ratownikami medycznymi jako miejsca wykonywania pracy obszaru całego (...) Szpitala SP ZOZ N. służyło stworzeniu możliwości swobodnego lokowania ratowników medycznych w różnych jednostkach organizacyjnych, w zależności od potrzeb. Jak wynika z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych z możliwości takiej pozwany w pewnym zakresie korzystał, kierując ratowników medycznych do pracy w innych jednostkach organizacyjnych, bez dokonywania wypowiedzeń warunków umów o pracę lub stosowania art. 42 § 4 k.p.

W kontekście istotnym dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy sposób określenia miejsca wykonywania pracy w umowach o pracę zawieranych z ratownikami medycznymi (w tym z powodami) okazał się jednak dla pozwanego niekorzystny. Skoro bowiem treść umów o pracę powodów świadczących pracę w Zespołach (...) – wyjazdowych, była identyczna z treścią umów o pracę wszystkich pozostałych ratowników medycznych zatrudnionych w innych jednostkach organizacyjnych pozwanego - co skutkowało prawną możliwością swobodnego przenoszenia ratowników pomiędzy jednostkami organizacyjnymi pozwanego bez dokonywania wypowiedzeń warunków umów o pracę lub stosowania art. 42 § 4 k.p. - to decydując się na wypowiedzenie umów o pracę jedynie części spośród ogółu zatrudnianych ratowników medycznych pozwany zobligowany był do ustalenia kryteriów doboru pracowników do wypowiedzenia, przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego, a następnie wskazania zastosowanych kryteriów kwalifikacyjnych w pismach wypowiadających umowy o pracę. W sprawie natomiast nie budzi wątpliwości, że pozwany żadnych kryteriów powodom nie wskazał, bowiem w ogóle ich nie ustalił, błędnie mniemając, że jest to prawnie zbędne. Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że pozwany dokonał wypowiedzeń umów o pracę tym ratownikom, którzy na dzień dokonywania wypowiedzeń świadczyli pracę w Zespołach (...) – wyjazdowych, przez co uchybił wynikającej z art. 45 § 1 k.p. powinności dokonania kwalifikacji pracowników do wypowiedzenia i wynikającej z art. 30 § 4 k.p. powinności wskazania zwalnianym pracownikom kryteriów kwalifikacji.

Tytułem uzupełnienia Sąd Rejonowy dodał, że nawet gdyby, powołując się w pismach wypowiedających powodom umowy o pracę i warunki pracy, pozwany powoływał się na reorganizację (...) mając na myśli zwyczajowe, a nie regulaminowe usytuowanie (...) w strukturze organizacyjnej pozwanego ((...) rozumiany jako oddział obejmujący (...) sensu stricto, oddział pomocy doraźnej z jego jednostkami organizacyjnymi, to jest z ambulatorium ogólnym, dyspozytornią i zespołem transportu sanitarnego oraz Zespoły (...) – wyjazdowe), to w takim przypadku postępowaniem kwalifikacyjnym winien był objąć wszystkich ratowników medycznych zatrudnionych w tych jednostkach, czego także zaniechał.

Podstawy do uznania, że pozwany nie miał powinności przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego do zwolnień nie stanowi okoliczność, iż w umowach o pracę powodów był przewidziany swoisty składnik wynagrodzenia w postaci dodatku za pracę w zespole wyjazdowym o wysokości 30 % stawki godzinowej uposażenia zasadniczego za każdą godzinę w zespole na podstawie art. 32 § 1, nieobowiązującej już ustawy z dnia 30.08.1991r. o zakładach opieki zdrowotnej (t.j. Dz.U. z 8.01.2007r. Nr 14, poz 89). Oczywiście jest bowiem, że powyższy dodatek przysługiwał ratownikowi medycznemu wyłącznie w przypadku faktycznej pracy w zespole wyjazdowym za każdą godzinę takiej pracy. Zawarcie w umowie o pracę z ratownikiem medycznym prawa do tego dodatku nie obligowało pracodawcy do powierzania temu pracownikowi wyłącznie pracy w zespołach wyjazdowych.

Podstawy do uznania, że pozwany nie miał powinności przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego do zwolnień nie stanowi także podnoszona przez pełnomocników pozwanego okoliczność, iż Zespoły (...) – wyjazdowe, są finansowane na innych zasadach, niż inne jednostki organizacyjne pozwanego. Zasady finansowania zewnętrznego poszczególnych jednostek organizacyjnych danego pracodawcy nie mają bowiem znaczenia dla uprawnień pracowników z zakresu prawa pracy.

W ocenie Sądu I instancji nie może budzić wątpliwości stanowisko, że jeżeli nawet realizowana u konkretnego pracodawcy reorganizacja polega na likwidacji wszystkich stanowisk pracy tego samego rodzaju, ale skutkuje tym, że jedna grupa pracowników otrzymuje wypowiedzenia definitywne, a druga grupa otrzymuje wypowiedzenia warunków pracy i płacy, to w takim przypadku także konieczne jest przedstawienie w pismach wypowiedających umowy o pracę kryteriów wyboru pracowników do zwolnienia, co najmniej w stosunku do pracowników, którzy otrzymali wypowiedzenia definitywne. Nie wskazując tych kryteriów powodom, którzy otrzymali wypowiedzenia definitywne, pozwany dodatkowo także w ten sposób naruszył art. 30 § 4 k.p.

Stwierdzenie przez Sąd Rejonowy naruszenia przez pozwanego przy wypowiedaniu powodom umów o pracę art. 30 § 4 k.p. uzasadniało uwzględnienie wszystkich powództw co do zasady.

W konsekwencji wobec powodów, którzy w niniejszej sprawie dochodzili odszkodowań (B. N. (1), J. K. (1)) Sąd, w oparciu art. 45 § 1 k.p. powództwa uwzględnił w całości, zasądzając na rzecz tych powodów stosowne odszkodowania, w wysokości wynikającej z art. 47¹ k.p., w oparciu o niesporne zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru ekwiwalentu za urlop każdego z powodów.

W zakresie roszczeń powodów: M. B. (1), T. H. (1), D. J. (1), R. K. (1), K. N. (1) i K. Ł. (1), Sąd w oparciu o art. 45 § 2 k.p. nie uwzględnił roszczeń tych powodów o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne wobec ustalenia, że byłoby to niecelowe i w konsekwencji także na rzecz tych powodów zasądził na podstawie 45 § 1 k.p. stosowne odszkodowania. Wyżej wymienieni powodowie otrzymali wypowiedzenia warunków pracy i płacy, które przyjęli i aktualnie świadczą pracę w innych jednostkach organizacyjnych pozwanego.

O niecelowości uwzględnienia roszczeń z tych powodów o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne stanowi okoliczność, iż ze względów wcześniej szczegółowo opisanych, nawet w przypadku orzeczenia o bezskuteczności wypowiedzenia, pozwany miałby możliwość powierzenia każdemu z powodów tej samej pracy, którą aktualnie wykonuje w następstwie przyjęcia warunków wypowiedzenia zmieniającego. Powierzenie powodom tych prac było bowiem możliwe nawet bez dokonywania wypowiedzeń zmieniających na podstawie uprzedniej treści umów o pracę.

Na uwzględnienie, zdaniem Sądu I instancji, zasługiwało jedynie roszczenie o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne zgłoszone przez powoda A. W.. Sytuacja tego powoda jest bowiem odmienna od sytuacji wyżej wymienionych powodów. W przeciwieństwie do nich, powód otrzymał wypowiedzenie definitywne i w jego następstwie, po upływie okresu wypowiedzenia, doszło do rozwiązania wiążącego strony stosunku pracy. Do tego powoda nie mają więc zastosowania okoliczności stanowiące podstawę do zasądzenia odszkodowania na rzecz powodów, którzy w pozwach domagali się uznania wypowiedzenia warunków pracy i płacy za bezskuteczne. W przypadku tego po powoda Sąd Rejonowy nie dopatrywał się żadnych innych okoliczności stanowiących o niemożności, bądź niecelowości, restytucji stosunku pracy. Przeciwnie, z uwagi na możliwość powierzenia temu powodowi przez pozwanego po przywróceniu do pracy, pracy w innych jednostkach organizacyjnych tak, jak w przypadku powodów, którzy otrzymali wypowiedzenia zmieniające, orzeczenie o przywróceniu do pracy jest ze wszech miar zasadne.

Ponieważ powodowie w toku postępowania nie wykazali podniesionego w pozwach zarzutu niezgodności warunków pracy zaproponowanych w wypowiedzeniach zmieniających z wewnętrznymi przepisami z przepisami prawa pracy (nie wskazali, jakie konkretnie przepisy wypowiedzenia naruszają i na czym polegają naruszenia) powyższy zarzut powodów Sąd Rejonowy ocenił jako gołosłowny.

Orzeczenie w zakresie kosztów zastępstwa procesowego Sąd I instancji wydał na podstawie art. 98 i 99 k.p.c oraz na podstawie § 9 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm.) .

Z uwagi na skomplikowany prawnie charakter sprawy, ww. Sąd w oparciu o art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążenia pozwanego kosztami sądowymi za postępowanie pierwszoinstancyjne.

Apelację od powyższego wyroku wywiedli zarówno powodowie M. B. (1), T. H. (1), D. J. (1), R. K. (1), K. N. (1) oraz K. Ł. (1), jak i strona pozwana.

Powodowie zaskarżyli wyrok w części, tj. w zakresie punktu I, podpunkty 1, 2, 3, 4, 5 i 7 oraz w zakresie punktu IV i wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez przywrócenie powodów do pracy u pozwanego na dotychczasowych warunkach oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu według norm przepisanych za instancję odwoławczą.

Wyrokowi zarzucili naruszenie prawa materialnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, jak również naruszenie przepisów postępowania i to w sposób mający wpływ na wynik sprawy, jak również niewłaściwą ocenę zebranego w sprawie materiału, a w szczególności:

1. niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 45 § 2 k.p. poprzez zasądzenie na rzecz powodów odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umów o pracę w miejsce przywrócenia powodów do pracy na poprzednich warunkach pomimo niewykazania niemożności bądź niecelowości przywrócenia do pracy;
2. naruszenie przepisu art. 477¹ k.p.c. poprzez orzeczenie roszczenia alternatywnego z urzędu w sytuacji dokonania przez powodów wyboru jednego z roszczeń alternatywnych i to pomimo niewykazania powodom, że uwzględnienie ich żądania (wyboru) jest nieuzasadnione;
3. naruszenie przepisu art. 228 § 2 k.p.c. poprzez niezwrócenie stronom uwagi na to, że Sądowi Rejonowemu jest znany z urzędu fakt złożenia w tym sądzie na podstawie przepisu art. 18⁴ § 1 k.p. przez Okręgowego Inspektora Pracy pozwu opartego na przepisie art. 22 § 1¹ i 1² k.p. w zakresie żądania ustalenia, że ratownicy zatrudnieni przez stronę pozwaną w ramach umów z nimi jako przedsiębiorcami w rzeczywistości zatrudnieni są na podstawie umów o pracę, a następnie nie uwzględnienie tego znanego z urzędu faktu w rozważaniu okoliczności ewentualnej niemożności czy też niecelowości przywrócenia powodów do pracy na dotychczasowych warunkach;

4. naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego materiału, w tym istotnych okoliczności:

- wskazania przez pozwanego przyczyny wypowiedzenia powodom warunków umów o pracę z powołaniem się na zmiany organizacyjne w sytuacji braków kadrowych pozwanego co do zatrudnienia ratowników medycznych i zawierania z ratownikami umów zlecenia oraz umów zlecenia z ratownikami jako osobami prowadzącymi jednoosobową działalność – i odniesienia tej okoliczności do oceny niecelowości przywrócenia powodów do pracy na dotychczasowych warunkach;

5. naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie podanie w uzasadnieniu wyroku dowodów, na których Sąd I instancji się oparł ustalając niecelowość przywrócenia powodów do pracy na dotychczasowych warunkach i uznania, że o niecelowości przywrócenia powodów do pracy na dotychczasowych warunkach mają być dalsze czynności pozwanego i jego możliwości zmiany powodom warunków pracy już po powrocie ich na dotychczasowe warunki;

6. naruszenie przepisu art. 102 k.p.c. poprzez nie zasądzenie na rzecz powoda K. Ł. (1) całości poniesionych przez niego kosztów postępowania, w tym opłaty od pozwu.

W uzasadnieniu znalazło się rozwinięcie powyższych zarzutów.

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w części – w zakresie punktu II wyroku – zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu braku podania rzeczywistych i konkretnych przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę powodowi A. W. (1), gdy tymczasem pozwany wskazał, iż przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę temu powodowi jest likwidacja wszystkich etatów pracowniczych w karetkach wyjazdowych oraz przyczyny ekonomiczne polegające na usprawnieniu funkcjonowania tej jednostki organizacyjnej pozwanego;

2. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wskazania konkretnych faktów, dowodów i przyczyn, dla których powód A. W. (1) został przywrócony do pracy z jednoczesnym brakiem wyjaśnienia podstawy faktycznej i prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa w stosunku do tego powoda.

Przedstawiając powyższe zarzuty, pozwany wniósł o:

1. uchylenie w tej części zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, ewentualnie

2. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, z jednoczesnym zasądzeniem od powoda A. W. (1) kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje na rzecz pozwanego.

W uzasadnieniu znalazło się rozwinięcie powyższych zarzutów.

W odpowiedzi na apelację pozwanego, powód wniósł o oddalenie tej apelacji w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Zdaniem pozwanego, wszystkie zarzuty apelacji są w pełni bezpodstawne. Zaskarżony wyrok wydany został po prawidłowej i wszechstronnej ocenie zebranego w sprawie materiału i w żaden sposób nie narusza przepisów postępowania. Prowadzone przez Sąd Rejonowy postępowanie w pełni potwierdziło to, że wypowiedzenie powodowi stosunku pracy było nieuzasadnione. W szczegółowym uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wykazał podstawy uznania, że pozwany pracodawca nie wskazał powodowi w oświadczeniu o definitywnym wypowiedzeniu umowy o pracę prawdziwej, rzeczywistej i konkretnej przyczyny tego wypowiedzenia temu konkretnie powodowi. Ta wada wypowiedzenia doprowadziła do sądowego przywrócenia powoda do pracy.

W odpowiedzi na apelację powodów, pozwany wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Pozwany nie zgodził się z zarzutami podniesionymi przez powodów.

Apelacja powoda M. B. (1) została odrzucona.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zarówno apelacja powodów, jak i apelacja pozwanego, okazały się bezzasadne.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń, i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Logicznie uzasadnił swoje stanowisko. Nie naruszył przy tym przepisów prawa procesowego. W związku z tym, wobec pełnej aprobaty dla ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy i oddalenia apelacji na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, nie zachodzi potrzeba powtarzania tych ustaleń (por. wyrok SN z dnia 14.02.2013 r., sygn. II CSK 292/12, LEX nr 1318346).

Ocena prawna zawarta w rozstrzygnięciu Sądu I instancji obejmująca dokonaną przez ten Sąd wykładnię zastosowanych przepisów prawa materialnego nie budzi zastrzeżeń Sądu Okręgowego.

Odnosząc się do zarzutów apelacji podnieść należy, że w żaden sposób nie podważają one prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Sąd Rejonowy wszechstronnie i wielopoziomowo rozważył prawidłowość złożonych powodom wypowiedzeń, z każdego punktu widzenia dokonując oceny w pełni uzasadnionej okolicznościami sprawy.

Powodowie w swojej apelacji dążą do zakwestionowania rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w przedmiocie zasądzonych odszkodowań, wnosząc o przywrócenie ich do pracy na dotychczasowych warunkach. Kwestionują bowiem niecelowość ich przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach.

Jednakże w zakresie tego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy nie dopuścił się ani naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c., ani innych przepisów postępowania lub przepisu prawa materialnego, wskazywanych w apelacji.

W ramach dokonanych wypowiedzeń warunków umowy o pracę, powodom zmieniono stanowisko pracy na stanowisko ratownika medycznego w strukturze organizacyjnej szpitala, a także wprowadzono zmiany zasad ich wynagradzania.

Znaczna część argumentacji powodów koncentruje się na okolicznościach związanych ze stanem zatrudnienia u pozwanego – w apelacji wskazano, że stanowiska pracy powodów (poprzednie) są utrzymane, a w ich miejsce zatrudniono inne osoby, choć na innej podstawie prawnej. Tyle że stan zatrudnienia u pozwanego nie ma znaczenia w kontekście przywrócenia apelującym powodom poprzednich warunków pracy, skoro nie zostali oni zwolnieni definitywnie, a jedynie przesunięci na inne stanowisko, a w praktyce nie oznacza to żadnych zmian w zakresie możliwości przenoszenia powodów pomiędzy jednostkami szpitala.

Z ustaleń poczynionych w sprawie wynika, że miejscem wykonywania pracy, wskazanym w umowach o pracę dla ratowników medycznych, był szpital, co w praktyce umożliwiało kierowanie ratowników – zależnie od potrzeb – do pracy w różnych jednostkach organizacyjnych pozwanego. W praktyce – co wynika z zeznań dyrektora pozwanego B. O. – pozwany korzystał z takiej możliwości. Zatem w praktyce nie nastąpiła żadna zmiana w warunkach zatrudnienia, jeśli chodzi o stanowisko i miejsce świadczenia pracy – powodowie nadal są ratownikami medycznymi, którzy na polecenie pozwanej muszą świadczyć pracę w takiej jednostce organizacyjnej szpitala, do której zostaną oddelegowani.

Sąd Okręgowy podziela również stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie dodatku wyjazdowego. Dodatek wyjazdowy, jak wynika z niespornych twierdzeń pełnomocników stron, potwierdzonych na rozprawie apelacyjnej przysługiwał za faktyczne godziny wyjazdowe.

Sąd Rejonowy szczegółowo powołał materiał dowodowy, na którym oparł ustalenia w tym zakresie – do którego należą zeznania świadków, powodów i dokumentacja (k. 468-468v). Sąd zgromadził zatem wszystkie niezbędne dowody, by ocenić celowość przywrócenia do pracy.

Brak tej celowości wynika z całokształtu okoliczności faktycznych sprawy, ustalonego na podstawie wyczerpująco zgromadzonego materiału. Stosunek pracy powodów ukształtowany jest w taki sposób, że i tak nie ma znaczenia nazwa stanowiska i konkretny przydział organizacyjny określony umownie. Sąd Rejonowy przedstawił w tym zakresie przekonujące zważenia (k. 473). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie niezbędne elementy, wynikające z art. 328 § 2 k.p.c.

Nie jest też zasadne zarzucenie Sądowi I instancji naruszenia art. 102 k.p.c. Odstąpienie od obciążania strony kosztami sądowymi należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego i może być podważone tylko w razie wyraźnego nadużycia tej swobody. Stopień skomplikowania sprawy może być jedną z przesłanek, branych pod uwagę przy stosowaniu dobrodziejstwa omawianej instytucji i Sąd I instancji tę przesłankę powołał. Tymczasem powodowie w swojej apelacji nie przedstawili żadnych argumentów, dążących do zakwestionowania orzeczenia Sądu Rejonowego w tym zakresie.

Przechodząc do oceny apelacji pozwanego, należy zauważyć, że pozwany powiela jedynie argumentację podnoszoną w toku procesu, do której wyczerpująco odniósł się Sąd Rejonowy w swoim uzasadnieniu. Warto więc jedynie podkreślić, że w pełni zasadna jest konkluzja, iż wypowiedzenia naruszają art. 30 § 4 k.p. już ze względu na podanie przez pracodawcę nierzeczywistej przyczyny tych wypowiedzeń. Rzeczywista przyczyna okazała się inna niż ta, którą wskazano na piśmie, ponieważ reorganizacja nie dotyczyła szpitalnego oddziału ratunkowego, ale Zespołów (...) - wyjazdowych, a odrębność tych jednostek wynika wprost z regulaminu organizacyjnego pozwanego. Kolejną przyczyną niezgodności wypowiedzeń z prawem jest niezastosowanie przez pracodawcę jakichkolwiek kryteriów przy typowaniu pracowników do zwolnienia lub zmiany warunków pracy - patrząc z perspektywy ogólnej, obejmującej wszystkich ratowników zatrudnionych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych pozwanego, skoro mogli oni być dowolnie przenoszeni pomiędzy tymi jednostkami. Nie ma w tym kontekście znaczenia ani ustanowienie dodatku za pracę w zespole wyjazdowym, ani zewnętrzne źródło finansowania poszczególnych jednostek organizacyjnych szpitala.

Pozwany również nie zdołał podważyć prawidłowości uzasadnienia zaskarżonego wyroku pod kątem wytycznych wynikających z art. 328 § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy omówił zbiorczo przyczyny wypowiedzeń – i ich niezgodność z prawem – ponieważ były one tożsame w odniesieniu do każdego z powodów. Sąd ten odniósł się indywidualnie do przesłanek, będących podstawą uwzględnienia roszczenia A. W. (1) o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne (k. 473-473v). Ponadto należy zwrócić uwagę, że pozwany zarzucił Sądowi I instancji brak konkretnych wskazań w kwestionowanym zakresie, samemu żadnych argumentów, świadczących o niezasadności przywrócenia A. W. (1) do pracy, nie przedstawiając.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 385 k.p.c., apelacje należało oddalić, w związku z czym orzeczono jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu (pkt II) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 9 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.), uwzględniając też opłaty od apelacji.

Na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpiono od obciążania powodów kosztami procesu (pkt III), uznając, że okoliczności sprawy, sytuacja materialna powodów stanowią szczególny wypadek w rozumieniu tego przepisu.

SSO Katarzyna Kijowska SSO Bogusław Łój SSR del Ewa Niezabitowska